

Splendidum družstvo

Vražda sexy zpěvačky zvané "Kanárek"

S. S. Van Dine

Vražda sexy zpěvačky zvané “Kanárek”

S. S. VAN DINE

Splendidum družstvo • Vražné, Hynčice

Vražda sexy zpěvačky zvané “Kanárek”

Copyright © S. S. Van Dine, 1927

Cover © Splendidum družstvo 2023

Czech Edition © Splendidum družstvo

Vražné, Hynčice, 2023

První el. vydání

ISBN 978-80-7681-261-1 (EPUB)

ISBN 978-80-7681-262-8 (MOBI)

ISBN 978-80-7681-263-5 (PDF)

Z amerického originálu *The “Canary” murder case* by S. S. Van Dine, přeložila Tereza

Novotná.

Obsah

Prolog
Kanárek
Stopy ve sněhu
Vražda
Otisky rukou
Zabouchnuté dveře
Volání o pomoc
Bezejmenný návštěvník
Neviditelný vrah
Smečka v plném křiku
Vynucený rozhovor
Hledání informací
Nepřímé důkazy
Někdejší galantní muž
Vance nastiňuje teorii
Čtyři možnosti
Významné svědectví
Ověřování alibi
Past
Výslech doktora
Půlnoční svědek
Rozpor v datech
Telefonní hovor
Schůzka v deset hodin
Zatčení
Vance demonstruje
Rekonstrukce zločinu
Hra v poker

Viník
Beethovenovo "Andante"
Spadla klec

Prolog

Po mnoho let jsem byl osobním advokátem a stálým společníkem pana Phila Vance a toto období zahrnovalo čtyři roky, během nichž pan John F.-X. Markham, Vanceův nejbližší přítel, byl okresním prokurátorem v New Yorku. Díky tomu jsem měl tu čest být divákem, jak se domnívám, nejúžasnější série trestních případů, které kdy mladý právník měl před očima. Ponurá dramata, jichž jsem byl v tomto období svědkem, skutečně představují jeden z nejúžasnějších tajných dokumentů v dějinách americké policie. Ústřední postavou těchto dramát byl Vance. Analytickým a interpretačním postupem, který, pokud je mi známo, nebyl nikdy předtím aplikován na kriminální činnost, se mu podařilo vyřešit mnoho důležitých zločinů, na nichž policie i okresní státní zastupitelství beznadějně ztroskotaly.

Díky mým zvláštním vztahům s Vancem se stalo, že jsem se nejen účastnil všech případů, s nimiž byl spojen, ale byl jsem přítomen i většině neformálních diskusí, které se jich týkaly a které probíhaly mezi ním a okresním prokurátorem; a protože jsem metodické povahy, vedl jsem si o nich kompletní záznamy. Je štěstí, že jsem tuto bezplatnou práci s hromaděním a přepisováním vykonal, neboť nyní, když mi okolnosti umožnily tyto případy zveřejnit, mohu je

představit v úplnosti a se všemi jejich různými vedlejšími aspekty a následnými kroky.

V jiném svazku – “Případ Bensonovy vraždy” – jsem vylíčil, jak se Vance náhodou dostal ke kriminálnímu vyšetřování, a také jsem uvedl jedinečné analytické metody odhalování zločinů, jimiž vyřešil problém záhadné vraždy Alvina Bersona.

Tato kniha se zabývá Vanceovým řešením brutální vraždy Margaret Odellové – kauzy, která vešla ve známost jako vražda Kanárka.

Podivnost, odvaha a zdánlivá neproniknutelnost tohoto zločinu jej označily za jeden z nejzvláštějších a nejpodivuhodnějších případů v policejních análech New Yorku; a nebýt účasti Phila Vance na jeho řešení, jsem pevně přesvědčen, že by zůstal jednou z největších nevyřešených záhad této země.

S. S. Van Dine

New York

Kanárek

V kancelářích Úřadu pro vyšetřování vražd detektivního oddělení newyorského policejního oddělení ve třetím patře budovy policejního ředitelství v Center Street je velká ocelová kartotéka a v ní, mezi tisíci dalšími podobnými, leží malý zelený kartotéční lístek, na němž je napsáno: *“ODELL, MARGARET. 184 West 71st Street. 10. září. Vražda: Uškrcena kolem jedenácté hodiny večerní. Ukradeny šperky. Tělo našla služebná Amy Gibsonová.”*

Zde je v několika obyčejných slovech bezútěšná, nepříkrášlená výpověď o jednom z nejpodivuhodnějších zločinů v policejních análech této země – zločinu tak rozporuplném, tak matoucím, tak důmyslném, tak jedinečném, že nejlepší mozky policejního oddělení a okresního státního zastupitelství byly po mnoho dní zcela bezradné. Každá linie vyšetřování jen dokazovala, že Margaret Odellová nemohla být zavražděna. A přesto leželo dívčino uškrcené tělo schoulené na velké hedvábné dece v obývacím pokoji a dávalo za pravdu tak jasnému závěru.

Skutečný příběh tohoto zločinu, jak nakonec vyšel najevo po skličujícím období naprosté temnoty a zmatku, odhalil mnoho podivných a bizarních odboček, mnoho temných zákoutí neprobádané lidské povahy a podivuhodnou rafinovanost lidské mysli zostřené tragickým zoufalstvím. A odhalil také skrytou

stránku vášnivého melodramatu, který ve své podstatě nebyl o nic méně romantický a fascinující než ta živá, teatrální část Comédie Humaine, která pojednává o bájně lásce barona Nucingena k Ester van Gobseckové a o tragické smrti nešťastného Torpila.

Margaret Odellová byla produktem bohémské broadwayské demi-monde – jiskřivá postava, která jako by byla typickým představitelem křiklavé a falešné romantiky pomíjivého veselí. Téměř dva roky před svou smrtí byla nejvýraznější a v jistém smyslu nejoblíbenější postavou nočního života ve městě. Za časů našich prarodičů by se jí možná dostalo poněkud hanlivého označení, ale dnes se vše bere jinak. Ovšem pro všechny profesionální i laické tiskové agenty byla Margaret Odellová ve svém malém světě postavou s nezpochybnitelnou slávou.

Její proslulost byla zčásti způsobena jistými legendárními příběhy o jejích aférách s jedním či dvěma obskurními potentáty v zapadlých koutech Evropy. Po svém prvním úspěchu v “Bretonské panně” – populární hudební komedii, v níž se záhadným způsobem vyšvihla z neznámého postavení na “hvězdu” – strávila dva roky v zahraničí a její tiskový agent, jak si lze cynicky představit, plně využil její nepřítomnosti k šíření historek o jejích záletech.

Její vystoupení přispělo k udržení její poněkud rozporuplné slávy. Nebylo pochyb o tom, že byla krásná a svým vystupováním velice výrazná osobnost. Vzpomínám si, jak jsem ji jednou viděl tančit v klubu Antlers – proslulém místě, kde se po půlnoci scházeli hledači rozkoše, které vedl nechvalně proslulý Red Raegan. Tehdy na mě zapůsobila jako dívka neobyčejně půvabná, navzdory vypočítavému, dravému vzezření jejích rysů. Byla středně vysoká, štíhlá, velmi půvabná a zdálo se mi, že má trochu odtažité a dokonce

povýšené chování – možná důsledek jejího údajného spojení s evropskou královskou rodinou. Měla tradiční plné, rudé rty kurtizány a pronikavý pohled jako Rossettiho “Blahoslavená Damozel”. V její tváři se podivně snoubila smyslná slibnost s duchovním odříkáním, jímž se malíři všech věků snažili obdařit své představy o Věčné Magdaléně. Její tvář byla typem smyslného obličej s nádechem tajemství, který ovládá lidské city a podmaňuje si mysl a dohání ji k zoufalým činům.

Margaret Odellová dostala přezdívku Kanárek díky roli, kterou sehrála v propracovaném ornitologickém baletu “Follies”, v němž každá dívka představovala jeden z druhů ptáků. Jí připadla role kanárka a její kostým z bílo-žlutého-zelenkavého saténu spolu s masou zářivých zlatých vlasů a růžovo-bílou pletí ji v očích diváků vyzdvihl jako bytost mimořádného půvabu. Neuplynulo ani čtrnáct dní – pochvalně o ní psali novináři a publikum po ní šílelo – a “Ptačí balet” se změnil na “Kanárkový balet” a slečna Odellová byla povýšena do hodnosti, kterou by bylo možné nazvat přední tanečnicí, a zároveň jí byl přidělen sólový valčík a píseň pro zvláštní prezentaci jejích půvabů a talentu.

Na konci sezony odešla z “Follies” a během své další velkolepé kariéry v nočním životě na Broadwayi byla s oblibou a důvěrně nazývána Kanárkem. A tak se stalo, že když bylo v jejím bytě nalezeno její brutálně uškrcené tělo, zločin se okamžitě stal známým a od té doby se o něm vždy mluvilo jako o vraždě Kanárka.

Moje vlastní účast na vyšetřování případu této vraždy – nebo spíše moje role boswellovského diváka – představovala jeden z nejpamátnejších zážitků mého života. V době vraždy Margaret Odellové byl Markham okresním prokurátorem v New Yorku a do

funkce nastoupil v lednu předchozího roku. Nemusím snad ani připomínat, že během čtyř let svého působení ve funkci vynikal téměř neuvěřitelnými úspěchy jako vyšetřovatel trestných činů. Chvála, které se mu neustále dostávalo, mu však byla velmi nepříjemná, protože jako člověk s velkým smyslem pro čest se instinktivně vyhýbal přijímání uznání za úspěchy, které nebyly zcela jeho zásluhou. Pravdou je, že Markham hrál ve většině svých nejslavnějších kriminálních případů pouze vedlejší roli. Zásluhu na jejich skutečném vyřešení měl jeden z Markhamových velmi blízkých přátel, který však tehdy odmítl povolit, aby byla tato fakta zveřejněna.

Tímto mužem byl mladý společenský aristokrat, kterého jsem se z důvodu anonymity rozhodl nazývat Philo Vance.

Vance měl mnoho úžasných schopností a nadání. Byl sběratelem umění, vynikajícím amatérským klavíristou, hlubokým studentem psychologie a občas vzal roli detektiva. Ačkoli byl Američan, vzdělání získal z velké části v Evropě a stále si zachovával mírný anglický přízvuk a intonaci. Měl nezávislý příjem a trávil hodně času plněním společenských povinností, které na něj padaly v důsledku rodinných vazeb, ale nebyl ani povaleč, ani diletant. Jeho chování bylo cynické a odměřené a ti, kdo se s ním setkali jen náhodně, ho považovali za snoba. Ale když jsem Vanceho důvěrně poznal, mohl jsem pod povrchními náznaky zahlédnout skvělého člověka; věděl jsem, že jeho cynismus a odměřenost zdaleka nejsou pózou, ale instinktivně vycházejí z povahy, která je zároveň citlivá a samotářská.

Vanceovi nebylo ještě ani pětatřicet – vypadal chladně a sošně. Měl štíhlou a výraznou tvář, jeho rysy měly přísný, sardonický

výraz, který působil jako bariéra mezi ním a jeho druhy. Nebyl bez emocí, ale jeho emoce byly převážně intelektuální. Často byl kritizován za svůj asketismus, ale viděl jsem ho projevovat vzácné výbuchy nadšení nad psychologickým problémem. Působil však dojmem, že je vzdálen všem všedním záležitostem, a ve skutečnosti se na život díval jako nezaujatý a neosobní divák na divadelní hře, který se tajně baví a s cynismem se dívá na nesmyslnou marnost toho všeho. Měl však mysl dychtivou po poznání a jen málo detailů z lidské komedie, které se dostaly do jeho zorného pole, mu uniklo.

Přímým důsledkem této intelektuální zvědavosti byl jeho aktivní, i když neoficiální zájem o Markhamovo kriminální vyšetřování.

Vedl jsem si poměrně kompletní záznamy o případech, kterých se Vance účastnil a netušil jsem, že budu mít někdy tu čest je zveřejnit; ale Markham, poté co byl, jak si vzpomínáte, v příštích volbách poražen na beznadějně rozděleném kandidátním lístku, se stáhl z politiky. Vance loni odjel žít do zahraničí a prohlásil, že se do Ameriky už nikdy nevrátí. V důsledku toho jsem od obou získal svolení zveřejnit své poznámky v plném znění. Vance si vymínil pouze to, že nesmím zveřejnit jeho jméno, ale jinak mi nebyla uložena žádná omezení.

Na jiném místě jsem vyprávěl o zvláštních okolnostech, které vedly k Vanceově účasti na kriminalistickém výzkumu, a o tom, jak tváří v tvář téměř nepřekonatelným protichůdným důkazům vyřešil záhadné zastřelení Alvina Bersona. Tato kniha se zabývá i jeho řešením vraždy Margaret Odellové, k níž došlo počátkem podzimu téhož roku a která, jak si jistě vzpomínáte, vyvolala ještě větší senzaci než případ Bersona.

Za způsob, jakým se Vance s tímto novým vyšetřováním popasoval, může zvláštní souhra okolností. Markham byl již několik týdnů popotahován protivládními novinami za neúspěchy svého úřadu při získávání rozsudků proti některým pachatelům z podsvětí, které mu policie předala k trestnímu stíhání. V důsledku prohibice vznikl v New Yorku nový, nebezpečný a zcela nežádoucí druh nočního života. Podél Broadwaye a v postranních ulicích se objevilo velké množství dobře financovaných kabaretů, které si říkaly noční kluby, a už se stalo strašlivé množství závažných zločinů, jak z vášně, tak z chamtivosti po penězích, které prý měly svůj původ v těchto nechutných střediscích.

Když byl nakonec případ vraždy provázející přepadení a loupež šperků v jednom z rodinných hotelů nahoře ve městě vysledován přímo z plánů a příprav uskutečněných v jednom z nočních klubů a když byli jednoho rána v sousedství klubu nalezeni mrtví dva detektivové z úřadu pro vyšetřování vražd, kteří případ vyšetřovali, s průstřely zad, rozhodl se Markham zaštitit ostatní záležitosti svého úřadu a osobně se zasadit o vzniklé neúnosné kriminální poměry.

Stopy ve sněhu

Neděle 9. září

Den po jeho rozhodnutí jsme s Markhamem a Vancem seděli v odlehlém koutě salonku Stuyvesantského klubu. Často jsme se tam scházeli, protože jsme všichni byli členy klubu a Markham ho často používal jako jakési neoficiální sídlo nahoře ve městě.

„Už tak je dost špatné, že polovina lidí v tomhle městě má dojem, že úřad okresního prokurátora je jakási prvotřídní inkasní agentura,“ poznamenal toho večera, „aniž bych se musel stát detektivem, protože nemám dostatek důkazů nebo ten správný druh důkazů, kterými bych mohl zajistit usvědčení.“

Vance se na něj usmál a tázavě si ho prohlížel.

„Zdá se, že potíže je v tom,“ opáčil lhostejně, „že policie, která se nevyzná ve vytríbených právních postupech, pracuje s představou, že důkazy, které by přesvědčily člověka s řádnou inteligencí, přesvědčí i soud. To je hloupá představa. Právníci ve skutečnosti nechtějí důkazy: chtějí erudované technické detaily. A mozek průměrného policisty je příliš přímočarý na to, aby se vyrovnal s pedantskými požadavky jurisprudence.“

„Není to tak zlé,“ opáčil Markham s pokusem o dobromyslnost, ačkoli napětí posledních týdnů mělo tendenci narušit jeho obvyklou vyrovnanost. „Kdyby neexistovala pravidla dokazování, příliš často by se nevinným lidem dělo těžké bezpráví. A i zločinec má u našich soudů právo na ochranu.“

Vance mírně zívá.

„Markhame, měl jsi být pedagogem. Je až s podivem, jak jsi zvládl všechny standardní řečnické odpovědi na kritiku. A přesto mě nepřesvědčuješ. Vzpomínáš si na wisconsinský případ uneseného muže, kterého soudy prohlásily za pravděpodobně mrtvého. Ani když se znovu objevil zdravý a čilý mezi svými bývalými sousedy, jeho status pravděpodobně mrtvého se právně nezměnil. Viditelnou a prokazatelnou skutečnost, že je skutečně naživu, považoval soud za nepodstatnou a vedlejší záležitost. Pak je tu dojemná situace – tak rozšířená v této spravedlivé zemi, kdy je člověk v jednom státě nepřičetný a v jiném přičetný. Opravdu, víš, nemůžeš očekávat, že pouhý laik, nezkušený v blahodárných procesech právní logiky, bude vnímat takové jemné nuance. Jen laik, zahalený do světla zdravého rozumu, by řekl, že člověk, který je bláznem na jednom břehu řeky, by byl bláznem i kdyby byl na břehu opačném. A také by se domníval – bezpochyby, že pokud je člověk naživu, bude pravděpodobně naživu.“

„Proč ta akademická disertace?“ zeptal se Markham, tentokrát trochu podrážděně.

„Zdá se, že se dosti zásadně dotýká zdroje tvých současných potíží,“ vysvětlil Vance vyrovnaně. „Policie, která nemyslí jako právníci, tě zřejmě dostala do horké vody, co? Proč nezačneš agitaci, aby všichni detektivové chodili na práva?“

„Jsi skvělý pomocník,“ opáčil nevrle Markham.
Vance mírně povytáhl obočí.

„Proč znevažuješ můj návrh? Jistě musíš vnímat, že má své opodstatnění. Člověk bez právnického vzdělání, když ví, že je něco pravda, ignoruje všechna nekompetentní svědectví protistrany a drží se faktů. Soud slavnostně vyslechne spoustu bezcenných svědectví a vydá rozhodnutí nikoli na základě faktů, ale podle složitého souboru pravidel. Výsledkem je, že soud často zproští obžalovaného viny, i když si dobře uvědomuje, že je vinen. Mnohý soudce v podstatě řekl viníkovi: „Vím, a porota ví, že jste spáchal trestný čin, ale vzhledem k právně přípustným důkazům vás prohlašuji za nevinného. Jděte a znovu zhřešte.““

Markham zavrčel. „Těžko bych si získal přízeň obyvatel tohoto hrabství, kdybych na současné výpady proti své osobě odpověděl doporučením právnických kurzů pro policejní oddělení.“

„Dovol mi tedy navrhnout alternativu Shakespeara řezníka: „Zabijme všechny právníky.““

„Bohužel je to realita, nikoli utopická teorie, které je třeba vyhovět.“

„A jak přesně,“ zeptal se Vance znuděně, „chceš sladit rozumné závěry policie s tím, co dojemně nazýváte správností právního postupu?“

„Pro začátek,“ informoval ho Markham, „jsem se rozhodl, že od nynějška budu všechny důležité kriminální případy v nočních klubech vyšetřovat sám. Včera jsem svolal poradu šéfů svých oddělení a od nynějška bude přímo z mé kanceláře vyzařovat skutečná aktivita. Mám v úmyslu předložit takové důkazy, které potřebuji k odsouzení.“

Vance pomalu vytáhl z kufříku cigaretu a poklepal s ní o opěradlo židle.

„Aha, takže se chystáš nahradit odsouzení nevinných zproštěním viny?“

Markhama to vyvedlo z míry; otočil se na židli a zamračil se na Vance.

„Nebudu předstírat, že tvé poznámce nerozumím,“ řekl kysele. „Zase jsi se vrátil ke svému oblíbenému tématu nedostatečnosti nepřímých důkazů ve srovnání s tvými psychologickými teoriemi a různými hypotézami.“

„Přesně tak,“ souhlasil Vance bezstarostně. „Víš, Markhame, tvoje sladká a okouzující víra v nepřímé důkazy je přímo odzbrojující. Před ní jsou obyčejné schopnosti úsudku ochromeny. Třesu se o nevinné oběti, které se chystáš chytit do své právní sítě. Z pouhé návštěvy kabaretu nakonec uděláš děsivé nebezpečí.“

Markham chvíli mlčky kouřil. Navzdory občasné zdánlivé zatrpklosti v diskusích těchto dvou mužů v jejich vzájemném postoji v jádru nebylo žádné nepřátelství. Jejich přátelství bylo dlouholeté a navzdory rozdílným povahám a výrazným rozdílům v názorech tvořil základ jejich důvěrného vztahu hluboký vzájemný respekt. Nakonec Markham promluvil.

„Proč tak rozsáhlé znevažování nepřímých důkazů? Připouštím, že někdy mohou být zavádějící, ale často tvoří silný předpokládaný důkaz viny. Vskutku, Vance, jedna z našich největších právních autorit prokázala, že jde o nejsilnější existující skutečný důkaz. Přímý důkaz je z podstaty zločinu téměř vždy nedostupný. Kdyby se na něj soudy musely spoléhat, byla by velká většina zločinců stále na svobodě.“

„Měl jsem dojem, že tato vzácná většina se vždy těšila neomezené svobodě.“

Markham přerušení ignoroval.

„Vezměme si tento příklad: Tucet dospělých vidí zvíře běžící po sněhu a dosvědčí, že to bylo kuře, zatímco dítě vidí totéž zvíře a prohlásí, že to byla kachna. Poté prozkoumají stopy zvířete a zjistí, že jsou to stopy pavučinových nohou, které udělala kachna. Není tedy navzdory převaze přímých důkazů jednoznačné, že zvíře bylo kachna, a nikoli kuře?“

„Tu kachnu ti přiznávám,“ přitakal Vance lhostejně.

„A když už jsem ten dar vděčně přijal,“ pokračoval Markham, „předkládám důsledek: Tucet dospělých vidí lidskou postavu, která přechází po sněhu, a přísahají, že to byla žena, zatímco dítě tvrdí, že to byl muž. Nepřipustíš tedy také, že nepřímý důkaz v podobě mužských stop ve sněhu by poskytl nezvratný důkaz, že šlo skutečně o muže, a nikoli o ženu?“

„Vůbec ne, milý Justiniáne,“ odpověděl Vance a lenošivě si natáhl nohy před sebe, „ledaže bys ovšem dokázal, že člověk nemá mozek vyššího řádu než kachna.“

„Co s tím má společného mozek?“ Markham se netrpělivě zeptal. „Mozky nemají vliv na otisky nohou.“

„Ty kachní určitě ne. Ale mozky mohou velmi dobře – a nepochybně často ovlivňují – otisky lidské nohy.“

„Mám tu lekci z antropologie, darwinovské přizpůsobivosti, nebo jen metafyzickou spekulaci?“

„V žádném z těchto abstraktních oborů,“ ujistil ho Vance. „Pouze konstatuji prostý fakt vyvozený z pozorování.“

„Dobrá, podle tvých vysoce a zvláště vyvinutých rozumových postupů by nepřímé důkazy těch mužských stop ukazovaly na muže, nebo na ženu?“

„Nemusí to být nutně ani jedno,“ odpověděl Vance, „nebo spíš možnost každého z nich. Takové důkazy, pokud by byly použity na lidskou bytost – tedy na tvora s rozumem, by pro mě znamenaly pouze to, že postava, která přecházela sním, byla buď mužem ve vlastních botách, nebo ženou v mužských botách; nebo snad dokonce dlouhonohým dítětem. Stručně řečeno, pro mou čistě neprávníckou inteligenci by to znamenalo pouze to, že stopy vytvořil nějaký potomek *Pithecanthropus erectus*, který měl na dolních končetinách mužské boty – pohlaví a věk neznámé. Na druhou stranu bych byl v pokušení vzít za bernou minci kachní spory.“

„S potěšením konstatuji,“ řekl Markham, „že přinejmenším odmítáš možnost, že by se kachna oblékla do zahradnickových bot.“

Vance chvíli mlčel; pak řekl: „Potíž s vámi, moderními Solony, je v tom, že se snažíte redukovat lidskou povahu na vzorec, zatímco pravda je taková, že člověk, stejně jako život, je nekonečně složitý. Je chytrý a lstivý – po staletí se zdokonaluje v těch nejděbelnějších plánech. Je to tvor nízce vychytralý, který i v běžném průběhu svého marného a idiotského boje o existenci instinktivně a záměrně říká devadesát devět lží na jednu pravdu. Kachna, která nemá do nebe volající výhody lidské civilizace, je přímočarý a mimořádně čestný pták.“

„Jak, když jsi zavrhl všechny běžné způsoby, jak dospět k závěru, abys rozhodl o pohlaví nebo druhu té osoby, která zanechala mužské stopy ve sněhu?“

Vance vyfoukl spirálu kouře ke stropu.

„Nejprve bych zavrhl všechny důkazy o dvanácti astigmatických dospělých a jednom jasnozřivém dítěti. Dále bych ignoroval stopy ve sněhu. Pak bych s rozumem nezatíženým pochybnými svědectvími a nezatíženým materiálními stopami určil přesnou povahu zločinu, který ten prchající člověk spáchal. Po analýze jeho různých faktorů bych dokázal neomylně říct nejen to, zda je pachatelem muž, nebo žena, ale dokázal bych popsat i jeho zvyky, povahu a osobnost. A to vše bych dokázal bez ohledu na to, zda prchající postava zanechala stopy mužské, ženské nebo klokaní, zda použila chůdy, ujela na velocipédu nebo levitovala, aniž by vůbec zanechala stopy.“

Markham se široce usmál. „Obávám se, že bys byl horší než policie, pokud jde o poskytování právních důkazů.“

„Já bych přinejmenším nezajišťoval důkazy proti nějakému nic netušícímu člověku, jehož boty si přivlastnil skutečný pachatel,“ opáčil Vance. „A víš, Markhame, dokud budeš upínat svou víru na stopy, nevyhnutelně zatkneš právě ty osoby, které po tobě chtějí skuteční pachatelé – tedy osoby, které nemají s kriminálními poměry, které se chystáš vyšetřovat, nic společného.“

Náhle zvažněl.

„Podívej se, starče, v současné době je tu několik chytrých inteligentů, kteří jsou spojeni s tím, co teologové nazývají mocnostmi temnoty. Povrchní zdání mnoha zločinů, které ti dělají starosti, je hmatatelně klamné. Osobně příliš nevěřím teorii, že zlovlná banda hrdlořezů zorganizovala americkou camorru a udělala si z hloupých nočních klubů své sídlo. Ta představa je příliš melodramatická. Příliš to zavání křiklavou novinářskou fantazií: je to příliš Eugène Sue. Zločin není masový pud, s výjimkou válečných časů, a pak je to jen

obscénní sport. Zločin, jak vidíš, je osobní a individuální záležitost. Na vraždu se nevytváří partie carrée jako na bridž. Markhame, drahý, nenech se touhle romantickou kriminologickou představou svést na scestí. A nezkoumej ty obrazné stopy ve sněhu příliš zblízka. Strašně by tě zmátly – jsi příliš důvěřivý pro tenhle zlý svět. Upozornuji tě, že žádný chytrý zločinec nezanechá své vlastní stopy pro tvůj svinovací metr a kalibr.“

Hluboce si povzdechl a věnoval Markhamovi žertovný soucitný pohled.

„A pozastavil ses nad tím, že tvůj první případ může být dokonce bez stop?“

„Tuhle potíž bych mohl překonat tak, že bych tě vzal s sebou,“ navrhl Markham s trochou ironie. „Jak by se ti líbilo doprovázet mě při dalším důležitém případě.“

„Ta představa mě uchvacuje,“ řekl radostně Vance.

O dva dny později se na prvních stránkách našeho metropolitního tisku objevily oslnivé titulky informující o vraždě Margaret Odellové.

Vražda

Úterý 11. září, 8.30

Bylo sotva půl deváté onoho osudného rána 11. září, když nám Markham přinesl zprávu o události.

Bydlel jsem dočasně u Vance v jeho domě na Východní 38. ulici – ve velkém přestavěném bytě, který zabíral dvě nejvyšší patra krásného sídla. Několik let jsem byl Vanceovým osobním právním zástupcem a poradcem, protože jsem odešel z otcovy advokátní kanceláře Van Dine a Davis, abych se mohl věnovat jeho potřebám a zájmům. Jeho záležitosti nebyly nikterak rozsáhlé, ale jeho osobní finance spolu s četnými nákupy obrazů a uměleckých předmětů mi zabíraly veškerý čas, aniž by mě zatěžovaly. Tato finanční a právní správa mi velmi vyhovovala a mé přátelství s Vancem, které se datovalo od dob našich studií na Harvardu, představovalo společenský a lidský prvek v uspořádání, které by se jinak snadno zvrhlo v pouhou rutinu.

Toho rána jsem vstal brzy a pracoval v knihovně, když Currie, Vanceův komorník a majordomus, oznámil Markhamovu přítomnost někoho v obývacím pokoji. Tato ranní návštěva mě značně překvapila, protože Markham dobře věděl, že Vance, který

zřídka kdy vstával před polednem, nesnáší jakékoli narušení svého spánku. A v tu chvíli jsem nabyl zvláštního dojmu, že se blíží něco neobvyklého a děsivého.

Našel jsem Markhama, jak neklidně přechází sem a tam, klobouk a rukavice nedbale pohozené na prostředním stole. Když jsem vstoupil, zastavil se a podíval se na mě utrápenýma očima. Byl to středně vysoký muž, hladce oholený, prošedivělý a pevně usazený. Vypadal distingovaně a choval se zdvořile a vlídně. Pod jeho laskavým zevnějškem se však skrývala agresivní přísnost, nezdolná, chmurná síla, která dávala tušit zarputilou výkonnost a schopnost.

„Dobré ráno, Vane,“ pozdravil mě s netrpělivou perfekcionalitou. „Došlo k další vraždě – zatím nejhorší a nejhnusnější.“ Zaváhal a pátravě si mě prohlížel. „Vzpomínáš si na můj rozhovor s Vancem v klubu minulou noc? V jeho poznámkách bylo něco zatraceně prorockého. A vzpomínáš si, že jsem mu napůl slíbil, že ho vezmu s sebou na další důležitý případ. No, ten případ je nasnadě. Margaret Odellová, které říkali Kanárek, byla uškrcena ve svém bytě; a podle toho, co jsem se právě dozvěděl po telefonu, to vypadá na další aféru v nočním klubu. Právě mířím do jejího bytu. Co takhle vyburcovat toho spáče?“

„Rozhodně,“ souhlasil jsem s horlivostí, která byla, obávám se, do značné míry vedena čistě sobeckými pohnutkami. Kanárek! Kdyby se po celém městě hledala oběť, jejíž vražda by vzbudila takové vzrušení, našlo by se jen málo výběřů, které by k tomuto výsledku byly vhodnější.

Pospíšil jsem si ke dveřím, zavolal Currieho a řekl mu, aby okamžitě šel vzbudit Vanceho.

„Obávám se, pane...,“ začal Currie zdvořile váhat.

„Uklidněte své obavy,“ vložil se do hovoru Markham. „Beru na sebe veškerou odpovědnost za to, že jsem ho vzbudil v tuto nepřístojnou hodinu.“

Currie vycítil naléhavou situaci a odešel.

O minutu nebo dvě později se ve dveřích obývacího pokoje objevil Vance v pečlivě vyšíváném hedvábném kimonu a sandálech.

„Proboha!“ pozdravil nás s mírným údivem a pohlédl na hodiny. „Vy jste ještě nešli spát?“

Přešel ke krbu a z malého florentského humidoru vybral cigaretu Régie se zlatou špičkou.

Markham zúžil oči: neměl náladu na legraci.

„Kanárek byl zavražděn,“ vyhrkl jsem.

Vance držel svou voskovou vestu vyrovnaně a věnoval mi pohled plný indolentní zvědavosti. „Čí kanárek?“

„Margaret Odellová byla dnes ráno nalezena uškrcená,“ doplnil Markham rázně. „Dokonce i ty, zabalený do své voňavé vaty, jsi o ní slyšel. A dokážeš si uvědomit význam toho zločinu. Osobně se chystám hledat ty stopy ve sněhu, a jestli chceš jít se mnou, jak jsi naznačoval včera večer, budeš se muset pohnout.“

Vance zhasl cigaretu.

„Margaret Odellová? Broadwayská blondýnka Aspasia – nebo to byla Phryne, kdo měl ten coiffure d’or? To je velmi znepokojující!“ Navzdory jeho nenucenému chování jsem viděl, že ho to hluboce zajímá. „Ti podlí nepřátelé zákona a pořádku jsou odhodláni tě strašlivě šikanovat, vid’, drahý? To je od nich zatraceně bezohledné! Omluvte mě, musím si vybrat vhodné oblečení pro tuto příležitost.“

Zmizel ve své ložnici, zatímco Markham vytáhl velký doutník a odhodlaně si ho připravil ke kouření, a já jsem se vrátil do knihovny,

abych uklidil papíry, na kterých jsem pracoval.

Za necelých deset minut se Vance objevil znovu, ve vycházkovém obleku.

„Bien, mon vieux,“ oznámil mi vesele, když mu Currie podával klobouk, rukavice a malackou hůl.

Vyjeli jsme do města po Madison Avenue, zabočili do Central Parku a vyšli u vchodu na Západní 72. ulici. Byt Margaret Odellové se nacházel na Západní 71. ulici 184, nedaleko Broadwaye, a když jsme přijeli k obrubníku, bylo nutné, aby nám službu konající pochůzkář udělal průchod davem, který se již shromáždil v důsledku příjezdu policie.

Feathergill, asistent okresního prokurátora, čekal v hlavní hale na příchod svého šéfa.

„Je to děs, pane,“ postěžoval si. „Hrozná podívaná pro všechny. A zrovna v tuhle dobu!“ znechuceně pokrčil rameny.

„Třeba se to rychle rozlouskne,“ řekl Markham a podal mu ruku. „Jak se věci mají?“

„Seržant Heath mi volal hned poté, co jste zavolal, a říkal, že na první pohled ten případ vypadá trochu divně.“

„Divně?“ zopakoval Feathergill nevrle. „Je přímo neproniknutelný. Heath se točí jako turbína. Mimochodem, odvolali ho z Boyleova případu, aby se mohl věnovat tomuhle novému šokujícímu případu. Inspektor Moran dorazil před deseti minutami a dal mu oficiální potvrzení.“

„No, Heath je schopný člověk,“ prohlásil Markham. „Vyřešíme to. Který je ten byt?“

Feathergill je vedl ke dveřím v zadní části hlavní haly.

„Jste na místě, pane,“ oznámil. „Potřebuji se vyspat. Hodně štěstí!“ A byl pryč.

Bude nutné stručně popsat dům a jeho vnitřní uspořádání, neboť poněkud zvláštní struktura budovy hrála zásadní roli ve zdánlivě neřešitelném problému, který vražda vyvolala.

Dům, který byl čtyřpatrovou kamennou stavbou původně postavenou jako rezidence, byl uvnitř i zvenčí přestavěn tak, aby vyhovoval požadavkům na exkluzivní individuální bydlení. V každém patře se nacházely, jak se domnívám, tři nebo čtyři samostatné apartmány, ale ubikace v patře nás nemusí zajímat. Hlavní patro bylo místem činu a zde se nacházely tři byty a zubařská ordinace.

Hlavní vchod do budovy byl přímo na ulici a od vstupních dveří se táhla rovně dozadu široká chodba. Přímo v zadní části této chodby a naproti vchodu byly dveře do bytu zavražděné, na nichž byla číslice “3”. Asi v polovině předsíně, po pravé straně, se nacházelo schodiště vedoucí do vyšších pater a přímo za schodištěm, rovněž po pravé straně, byla malá přijímací místnost s širokým obloukem místo dveří. Přímo naproti schodišti, v malém výklenku, stála telefonní ústředna. V domě nebyl žádný výtah.

Vstupní dveře jsou na jižní straně a směřují do Západní sedmdesáté první ulice. Otevírají se do hlavní chodby, která vede na sever kolem zubařské ordinace, telefonní ústředny, schodiště do vyšších pater, přijímacího pokoje a dvou bytů a pak se stáčí do úzké chodby na východě, která končí bočními dveřmi vedoucími na dvůr vedle uličky. Na křižovatce této chodby a hlavní chodby jsou dveře do velkého bytu s nápisem “*Margaret Odellová*”.

Dalším důležitým prvkem tohoto půdorysu přízemí byla malá chodba v zadní části hlavní haly a v pravém úhlu k ní, která vedla kolem čelních stěn jejího bytu ke dveřím otevíraným na dvorek na západní straně budovy. Tento dvůr byl spojen s ulicí uličkou širokou čtyři stopy.

Vražda svou jednoduchostí – ba dokonce naprostou absencí jakýchkoli záhadných komplikací – se ukázala být pro vyšetřovatele natolik matoucí, že hrozilo, že případ zůstane navždy nevyřešen.

Když Markham toho rána vstoupil do bytu zavražděné, seržant Ernest Heath okamžitě přistoupil a podal mu ruku. V jeho širokých, drsných rysech se zračila úleva a bylo zřejmé, že nevraživost a rivalita, které vždy existují mezi detektivním oddělením a kanceláří okresního prokurátora při vyšetřování jakéhokoli trestního případu, nemají v jeho postoji při této příležitosti místo.

„Jsem rád, že jste přišel, pane,“ řekl a myslel to vážně. „Je to drsné, pane. Proč sakra nemohli zavraždit někoho jiného než Kanárka? Na Broadwayi je spousta zpěvaček, které by mohly zmizet, aniž by vyvolaly šílený poplach, ale oni musí jít a zabít přímo královnu ze Sáby!“

Zatímco mluvil, do malého foyer vešel William M. Moran, velící důstojník detektivní kanceláře, a provedl obvyklý obřad potřesení rukou. Ačkoli se s Vancem a se mnou setkal jen jednou, a to ještě náhodně, pamatoval si nás oba a zdvořile nás oslovil jménem.

„Váš příjezd,“ řekl Markhamovi dobře vychovaným, modulovaným hlasem, „velmi vítám. Seržant Heath vám poskytne všechny předběžné informace, které chcete. Já sám jsem ještě docela v nevědomosti – teprve jsem přijel.“

„Musím poskytnout spoustu informací,“ zabručel Heath a vedl je do obývacího pokoje.

Byt Margaret Odellové tvořily dvě poměrně velké místnosti spojené širokým obloukem, který byl zatažený těžkými damaškovými portiéry. Vstupní dveře z hlavní haly budovy vedly do malé obdélníkové předsíně dlouhé asi osm stop a hluboké čtyři stopy, za níž se do hlavní místnosti otevíraly dvojité dveře z benátského skla. Jiný vchod do bytu nebyl a do ložnice se dalo dostat pouze obloukem z obývacího pokoje.

Před krbem v levé stěně obývacího pokoje stála velká pohovka potažená brokátovým hedvábím a podél její zádi se táhl dlouhý úzký knihovnický stůl z vykládaného palisandrového dřeva. Na protější stěně mezi předsíní a obloukem do ložnice viselo trojitě zrcadlo Marie Antoinetty, pod nímž stál mahagonový stůl. Na vzdálenější straně oblouku, u velkého arkýřového okna, stálo piano Steinway s nádherně navrženou a zdobenou skříní s ornamenty z období Ludvíka Seise. V rohu napravo od krbu stál sekretář na vřetenových nohách a čtvercový ručně malovaný koš na odpadkový papír z pergamenu. Nalevo od krbu stála jedna z nejkrásnějších skříní, jakou jsem kdy viděl. Po stěnách viselo několik vynikajících reprodukcí Boucherových, Fragonardových a Watteauových obrazů. V ložnici se nacházela komoda, toaletní stůl a několik židlí s pozlacenými listy. Celý byt se zdál být v dokonalém souladu s Kanárkovou křehkou a prchavou osobností.

Když jsme vyšli z malé předsíně do obývacího pokoje a chvíli se rozhlíželi, naskytl se nám výjev hraničící se zkázou. Místnosti zřejmě někdo ve spěchu vyplnil a nepořádek v nich byl děsivý.

V západní stěně je zabudován krb, po jehož stranách stojí skříňka a sekretář. Před krbem je pohovka a na níž je křížkem označeno “místo, kde byla uškrcena Margaret Odellová”. Za pohovkou je úzký stolek s lampou. Podél východní stěny je stolek se zrcadlem a průchod do ložnice. Severní stěnu zabírají tři velká okna. Dveře na jižní stěně ústí do velké skříně na šaty a další dvojice dveří vede ven do malé předsíně, která zase vede ke vchodu do bytu.

„Neodvedli zrovna čistou práci,“ poznamenal inspektor Moran.

„Asi bychom měli být vděční, že to tu nevyhodili do povětří dynamitem,“ opáčil Heath jízlivě.

Nebyl to však všeobecný nepořádek, co nás nejvíce přitahovalo. Náš pohled téměř okamžitě upoutalo tělo mrtvé dívky, které leželo v nepřírozené poloze v rohu pohovky nejbližší k místu, kde jsme stáli. Hlavu měla jakoby násilím zvrácenou dozadu přes hedvábné čalounění, vlasy se jí rozpučely a ležely pod hlavou a na holém rameni jako zmrzlý katarakt tekutého zlata. Její tvář v násilné smrti byla zkřivená a nelíbezná. Pleť měla bledou, oči upřené, ústa pootevřená a rty stažené. Na krku, po obou stranách štítné chrupavky, měla ošklivé tmavé podlitiny. Byla oblečena do večerních šatů z černé šantánové krajky na krémovém šifonu a přes pohovku měla přehozený večerní plášť ze zlaté látky.

Byly na ní patrné stopy jejího bezvýsledného boje s osobou, která ji škrtila. Kromě rozcuchaných vlasů měla jedno ramínko šatů přeříznuté a na prsou dlouhou trhlinu v jemné krajce. Z živůtku se jí vytrhl malý korsáž z umělých orchidejí a ležel jí zmuchlaný v klíně. Jeden saténový střevíček jí upadl a pravé koleno měla zkroucené dovnitř na sedadle pohovky, jako by se chtěla vymanit z dusivých spárů svého protivníka. Prsty měla stále ohnuté, bezpochyby stejně

jako v okamžiku, kdy kapitulovala před smrtí, když se vzdala sevření vrahových zápěstí.

Kouzlo hrůzy, které na nás pohled na zmučené tělo vrhl, přerušily Heathovy věčné slova.

„Víte, pane Markhame, ona zřejmě seděla v rohu téhle pohovky, když ji někdo náhle zezadu popadl.“

Markham přikývl. „To musel být hodně silný muž, aby ji tak snadno uškrtil.“

„To bych řekl!“ souhlasil Heath. Sklonil se a ukázal na dívčiny prsty, na nichž bylo vidět několik odřenin. „Taky jí strhli prstýnky a taky na to nešli zrovna šetrně.“ Pak ukázal na segment jemného platinového řetízku posázeného drobnými perlami, který jí visel přes jedno rameno. „A popadli to, co jí viselo na krku, a řetízek přitom přetrhli. Nic nepřehlédli, ani neztráceli čas. V uvozovkách skvělá, gentlemanská práce. Pěkně a kultivovaně.“

„Kde je soudní lékař?“ zeptal se Markham.

„Už jde,“ řekl mu Heath. „Doktora Doremuse bez snídaně nikam nedostanete.“

„Možná najde něco jiného.“

„Pro mě je toho vidět dost,“ prohlásil Heath. „Podívejte se na tenhle byt. Nebylo by o moc horší, kdyby ho zasáhl kansaský cyklon.“

Odvrátili jsme se od skličující podívané na mrtvou dívku a přesunuli se do středu místnosti.

„Dávejte pozor, abyste se ničeho nedotkl, pane Markhame,“ varoval Heath. „Poslal jsem pro experty na otisky prstů – budou tu každou chvíli.“

Vance vzhlédl s posměšným údivem.

„Otisky prstů? Neumím si představit, že by v dnešní osvětlené době nějaký hajzl nechal otisky prstů, abyste je našel.“

„Všichni vrahouni nejsou chytrí, pane Vancei,“ prohlásil Heath bojovně.

„Ale ne! Kdyby byli, nikdy by je nikdo nezadržel. Ale koneckonců, seržante, i autentický otisk prstu znamená jen to, že ten, kdo ho udělal, se někdy potuloval kolem. Neznamená to, že je vinen.“

„Možná ano,“ připustil Heath tvrdošíjně. „Ale já vám chci říct, že jestli z téhle zdevastované oblasti získám nějaké dobré, poctivé otisky prstů, tak to ten dotyčný, co je udělal, nebude mít tak jednoduché.“

Vance vypadal šokovaně. „Vy mě vyloženě děsíte, seržante. Od nynějška si jako trvalý doplněk svého oděvu osvojím palčáky. V domech, kam zavítám, vždycky manipuluju s nábytkem, šálky na čaj a různými cetkami, to nevíte.“

Markham se v tu chvíli vmísil do hovoru a navrhl, aby si při čekání na soudního lékaře udělali prohlídku.

„K obvyklým metodám nic moc nepřidali,“ podotkl Heath. „Zabili tu holku a pak udělali nepořádek.“

Obě místnosti byly zjevně důkladně prohledány. Šaty a různé předměty byly poházené po podlaze. Dveře obou šatních skříní (v každém pokoji byla jedna) byly otevřené, a soudě podle chaosu ve skříní v ložnici ji někdo narychlo prohledal, ačkoli skříň u obývacího pokoje, která sloužila k ukládání zřídka používaných věcí, zřejmě ignoroval. Zásuvky toaletního stolku a komody byly zčásti vyprázdněny na podlahu, ložní prádlo bylo vytrháno a matrace obrácena zpět. Dvě židle a malý příležitostný stůl byly rozrušené,

několik váz bylo rozbitých, jako by je někdo prohledal a pak v návalu zklamání shodil na zem, a zrcadlo Marie Antoinetty bylo taky rozbité. Sekretář byl otevřený a papíry byly vysypané na hromádce na rohožce. Dveře skříně se otevřely dokořán a uvnitř byl stejný zmatek v obsahu, jaký byl uvnitř sekretáře. Bronzovo-porcelánová lampa na konci knihovního stolku ležela na boku, saténové stínítko bylo roztržené v místě, kde narazilo na ostrý roh stříbrné sošky.

Ve všeobecném nepořádku upoutaly mou pozornost zejména dva předměty – černá kovová skříňka na dokumenty, jakou lze koupit v každém papírnictví, a velká šperkovnice z ocelového plechu s kruhovým vloženým zámkem. Druhý z těchto předmětů měl v následujícím vyšetřování sehrát zvláštní a zlověstnou roli.

Skříňka s dokumenty, která byla nyní prázdná, ležela na stole v knihovně vedle převržené lampy. Její víko bylo odklopené a klíč byl stále v zámku. Ve všem tom nepořádku a zmatku v místnosti se tato skříňka zdála být jediným význačným znakem klidné a spořádané činnosti trosečníka.

Naproti tomu skříňka na šperky byla násilně vypáčena. Ležela na toaletním stolku v ložnici, promáčknutá a zkroucená strašlivou pákou, která byla nutná k jejímu násilnému otevření, a vedle ní ležel litinový pohrabáč s mosaznou rukojetí, který byl zřejmě přinesen z obývacího pokoje a použit jako provizorní dláto, jímž se zámek otevřel.

Vance si při obchůzce jen zběžně prohlížel různé předměty v místnostech, ale když došel k toaletnímu stolku, prudce se zastavil a naklonil se nad rozbitou šperkovnici.